

Agendapunt :
Voorstelnummer :
Raadsvergadering : 7 november 2013
Naam opsteller : Eline van Braak
Informatie op te vragen bij : Eline van Braak/Marleen Wijnker
Portefeuillehouders : Jan Mesu
Registratienummer : RAAD130169
Zaaknummer :

Onderwerp: de raad wordt gevraagd zijn zienswijze te geven op het voorgenomen besluit van het college in te stemmen met de deelname van gemeente Bergen aan de Sociale dienst Regio Alkmaar (SRA). De SRA valt in het werkkerrein van de decentralisatie Participatiewet.

Aan de raad,

<p>Beslispunt: de raad besluit:</p> <ul style="list-style-type: none">• zijn zienswijze te geven over de deelname van gemeente Bergen aan een sociale dienst regio Alkmaar (SRA) door voorwaarden te stellen op de volgende onderwerpen (een puntsgewijze toelichting staat beschreven in bijlage 2):<ol style="list-style-type: none">1. Integrale dienstverlening2. Financiële situatie WNK3. Compensatie frictiekosten4. Relatie tot andere regionale ontwikkelingen• deze voorwaarden middels een brief aan de stuurgroep Project samenwerking sociale dienst regio Alkmaar kenbaar te maken.
--

1. Waar gaat dit voorstel over?

Inleiding

Eind 2011 hebben de colleges in de regio Alkmaar de intentie uitgesproken om de samenwerking op het terrein van sociale zaken te intensiveren en de mogelijkheden voor deelname aan één Sociale dienst Regio Alkmaar (SRA) te onderzoeken. Op 1 oktober jl hebben alle acht colleges (voorlopig en onder voorwaarden) ingestemd met de oprichting van één gezamenlijke sociale dienst voor de regio Alkmaar. De plannen liggen nu voor advies bij de Bijzondere Ondernemingsraad en de Ondernemingsraden van de acht afzonderlijke gemeenten. De adviestermijn voor deze adviesorganen is 6 weken. Ons college maakt, evenals de colleges van Castricum, Heiloo en Langedijk, gebruik van de adviestermijn van de ondernemingsraden om de plannen ter zienswijze aan uw raad voor te leggen.

Beslisnota SRA

De portefeuillehouders van de regio Alkmaar hebben begin 2012 de intentie uitgesproken de samenwerking op het gebied van sociale zaken te versterken. Inmiddels is op vier beslismomenten vorm en inhoud gegeven aan de mogelijke samenwerking en deze is samengevat in de Beslisnota SRA. Deze nota dient voor de finale besluitvorming door colleges en gemeenteraden om te komen tot één gemeenschappelijke regeling met als doel het uitvoeren van de huidige wettelijke taken van de sociale diensten en de WSW die door WNK Bedrijven namens de gemeenten uitgevoerd wordt. De beslisnota geeft richting aan de nieuwe uitvoeringsorganisatie, de financiën van de nieuwe uitvoeringsorganisatie en de juridische vormgeving. Hieronder geven we een korte samenvatting

van deze onderwerpen uit de beslisnota. De volledige beschrijving vindt u terug in de beslisnota en bijbehorende bijlagen (zie de bijlagen).

- *De nieuwe uitvoeringsorganisatie:* de focus van de nieuwe organisatie ligt op de uitgangspunten van de huidige bijstandswet en toekomstige Participatiewet, waarbij het zoeken naar werk vóór het krijgen van een uitkering gaat. Idee is om te werken met één geïntegreerd dienstverleningsproces voor de hele doelgroep die een beroep doet op het vangnet van de sociale zekerheid. De organisatie bestaat uit drie units: beschut werk (oude Wsw), het leerwerkbedrijf (re-integratie, scholing) en de unit werk en inkomen. Klanten krijgen één aanspreekpunt op het gebied van 'sociale zaken' en ervaren de achterliggende organisatie, waarin specialisaties als schuldhulpverlening, sociale recherche en terugvordering en verhaal zijn georganiseerd, als één geheel.
- *Financiën:* De acht deelnemende gemeenten stellen de huidige uitvoeringskosten van de afdelingen sociale zaken, het participatiebudget en het budget inkomensondersteuning gemeente (BUIG, hiervan worden de uitkeringen betaald) ter beschikking aan de SRA. Het budgetrecht blijft altijd bij de gemeenten (dit is wettelijk vastgelegd). Voorstel is om als verdeelsleutel voor de uitvoeringskosten in de eerste vier jaar het klantenaantal te gebruiken en na vier jaar te evalueren.
- *Juridische vormgeving:* Voorstel is om de huidige gemeenschappelijke regeling WNK als juridische basis te gebruiken voor de nieuwe SRA. Het plan is de gemeenschappelijke regeling WNK te wijzigen en uit te breiden met de taken van de huidige sociale diensten/afdelingen sociale zaken van de acht gemeenten. Daarnaast zal de invulling van de taakstelling van WNK worden heroverwogen, waarbij zal worden aangesloten bij de taak en doelstelling van de Participatiewet.

Deelname onder voorwaarden

Ons college heeft, gezamenlijk met de colleges van Castricum en Heiloo, drie voorwaarden verbonden aan de deelname aan de SRA. Deze voorwaarden luiden als volgt:

1. de dienstverlening sluit aan op onze brede, eerder vastgestelde integrale aanpak van het sociaal maatschappelijk domein en de integrale intake blijft plaatsvinden vanuit de gemeente. Dit is mogelijk wanneer het SRA met name gaat functioneren als een uitvoeringsdienst, in aansluiting op onze integrale dienstverlening. Een voorwaarde is dus dat daarvoor voldoende middelen ter beschikking blijven;
2. de WNK bedrijven maken alleen per 1 januari 2015 integraal onderdeel uit van de GR mits zij financieel gezond zijn. Dit betekent dat de SRA niet financieel bijdraagt aan het WNK;
3. de compensatie van de frictiekosten moet uitgekristalliseerd zijn;

Hieronder geven we een toelichting per voorwaarde:

1. *Integrale dienstverlening:* In de gemeente Bergen werken we sinds begin 2012 in een integraal project aan de drie decentralisaties in het sociaal-maatschappelijk domein (AWBZ/Wmo, Jeugdzorg, Participatiewet). Dat betekent onder andere dat we een integraal visiedocument en beleidskader ontwikkelen en dat we onze dienstverlening zo inrichten dat een brede integrale toegang tot het sociaal-maatschappelijk domein ontstaat. We pakken de drie decentralisaties in samenhang op, omdat de doelgroep en problematiek van de drie terreinen voor een belangrijk deel overlapt. Het Rijk moedigt gemeenten aan tot een integrale benadering wat onder andere tot uitdrukking komt in het feit dat gemeenten vanaf 2015 één ongedeeld budget krijgen voor het brede sociaal-maatschappelijke domein. In onze visie staan de begrippen nabijheid, samenwerking en verbinding centraal. Ook in de regio worden verbindingen gelegd tussen de decentralisaties en dit krijgt sinds het voorjaar van 2013 vorm in het programma "Regie op drie decentralisaties". Waar onze gemeente al verschillende keuzes heeft gemaakt wat betreft de drie decentralisaties in het algemeen en het inrichten van een integrale toegang in het bijzonder (denk aan bv pilot sociaal wijkteam Egmond), zijn deze keuzes regionaal en lokaal in andere gemeenten nog niet gemaakt. Met de oprichting van de SRA wordt nu regionaal gekozen voor het apart organiseren van het onderdeel Participatiewet. Het dienstverleningsmodel van de SRA zoals dat nu wordt

beschreven sluit nog niet aan op de dienstverlening zoals wij die voor ons zien in onze integrale toegang. Voor de dienstverlening aan onze inwoners en de regie die wij willen voeren op de kwaliteit en het budget is het van belang dat deze aansluiting wel plaats gaat vinden.

2. *Financiële situatie WNK*: De financiële situatie bij WNK is op dit moment een zorgpunt van de deelnemende gemeenten. In 2012 was er een tekort waardoor de reserves van WNK zijn aangesproken en opgebruikt. Wanneer WNK nogmaals met een tekort afsluit zullen gemeenten extra financieel moeten bijdragen, terwijl zij juist opdracht hebben gegeven de gemeentelijke bijdrage aan WNK naar nul terug te brengen. Als WNK niet financieel gezond is op het moment dat zij wordt samengevoegd met de SRA, is de kans aanwezig dat er een onduidelijke financiële situatie ontstaat doordat verschillende financieringsstromen door elkaar gaan lopen. Gemeenten willen graag meer sturing geven aan hun opdrachtnemers en zijn dus juist gebaat bij een heldere en overzichtelijke financiële situatie. Voor de BCH gemeenten is het een voorwaarde dat gemeenten geen financiële bijdrage meer hoeven te leveren op het moment dat WNK helemaal wordt samengevoegd met de SRA.
3. *Compensatie frictiekosten*: Onder frictiekosten wordt in dit voorstel verstaan: kosten die verbonden zijn aan de achterblijvende overhead per gemeente; achterblijvende overhead die bij de ene gemeente groter kan zijn dan bij de andere gemeente. Binnen het SRA dienen hierover specifieke afspraken te worden gemaakt bij de toepassing van de verdeelsleutel Klanten.

Voorgestelde zienswijze

Op basis van de gestelde voorwaarden en de discussie die door de Portefeuillehouders Sociale Zaken is gevoerd is het beslisdokument aangepast. Ondanks de aanpassingen zijn er nog steeds onduidelijkheden ten aanzien van de SRA en de aansluiting tussen de dienstverlening in de eigen gemeente en de dienstverlening in de SRA.

Het besluit om nu een vergaande regionale samenwerking op het gebied van sociale zaken (één van de drie decentralisaties) aan te gaan lijkt op gespannen voet te staan met de intentie om de drie decentralisaties (Wmo/AWBZ, Jeugd, Werk en inkomen) integraal te organiseren. Het oprichten van een uitvoeringsorganisatie gericht op één pijler is niet duurzaam en toekomstbestendig. Om die reden zou het oprichten van een SRA gezien moeten worden als het startpunt van het ontwikkelen van een uitvoeringsorganisatie voor het gehele sociale domein.

De regio is in beweging. De BUCH gemeenten doen onderzoek naar samenwerkingsvormen. De regio Alkmaar is voornemens het ICT-traject regionaal op te pakken. Daarnaast hebben de gemeenten Heerhugowaard, Alkmaar en Langedijk aangegeven met elkaar een Shared Service Center (SSC) voor backoffice-taken op te richten.

Het is belangrijk inzicht en overzicht te hebben over al dit soort ontwikkelingen om zelf als Bergen ook positie te kunnen bepalen. Ook omdat het nemen van het ene besluit gevolgen kan hebben voor een regionale ontwikkeling op een ander terrein.

Wij adviseren u als zienswijze de volgende vier voorwaarden aan deelname aan de SRA te verbinden:

1. *Integrale dienstverlening*: de dienstverlening van de SRA sluit aan op onze brede, integrale aanpak van het sociaal maatschappelijk domein en de integrale intake blijft plaatsvinden vanuit de gemeente. Dit is mogelijk wanneer de SRA met name gaat functioneren als een uitvoeringsdienst, in aansluiting op onze integrale dienstverlening. Aandachtspunten daarbij zijn dat:
 - a. we aandacht vragen voor de duurzaam- en toekomstbestendigheid van de SRA in het licht van de ontwikkelingen van de drie decentralisaties en de integrale benadering daarvan;
 - b. we als gemeente zelf regie houden op de (rijks)budgetten, ook als we straks vanuit het Rijk één ongedeeld budget voor sociaal maatschappelijke zaken krijgen;

- c. duidelijk moet worden welke taken in onze integrale toegang worden georganiseerd, welke taken naar de SRA gaan en hoe de verbinding tussen die twee eruit gaat zien;
 - d. het helder moet zijn welke kosten er verbonden zijn aan het aansluiten van de dienstverlening van de SRA op de integrale toegang, voor zowel de SRA als de afzonderlijke (vragende) gemeenten;
2. *Financiële situatie WNK*: de WNK bedrijven maken alleen per 1 januari 2015 integraal onderdeel uit van de GR mits zij financieel gezond zijn. Als aantoonbaar is dat WNK bedrijven financieel gezond is kan tot samenvoeging van taken en doelstellingen met de huidige afdelingen sociale zaken en de herinrichting van de bedrijfsvoering van de huidige WNK bedrijven besloten worden.
 3. *Compensatie frictiekosten*: De compensatie van de frictiekosten moet tijdens de implementatiefase uitgekristalliseerd worden. Onder frictiekosten wordt verstaan: kosten die verbonden zijn aan de achterblijvende overhead en loonkosten per gemeente. Deze dienen in maximaal vier jaar te worden terugverdiend;
 4. *Relatie tot andere regionale ontwikkelingen*: de raad heeft behoefte aan helderheid rond de verschillende regionale ontwikkelingen die op dit moment spelen en hoe deze zich tot elkaar verhouden. (ICT-traject, SSC HAL-gemeenten, onderzoek samenwerking BUCH-gemeenten, regionaal programmaplan 3 decentralisaties, SRA).

2. **Wat besluit de raad/wat krijgt de raad als hij "ja" zegt?**

De raad besluit:

- zijn zienswijze te geven over de deelname van gemeente Bergen aan een sociale dienst regio Alkmaar (SRA) door voorwaarden te stellen op de volgende onderwerpen (zoals uitgebreid hierboven en in bijlage 2 beschreven):
 1. Integrale dienstverlening
 2. Financiële situatie WNK
 3. Compensatie frictiekosten
 4. Relatie tot andere regionale ontwikkelingen
- deze voorwaarden middels een brief aan de stuurgroep Project samenwerking sociale dienst regio Alkmaar kenbaar te maken.

3. **Waarom wordt dit onderwerp nu aan de raad voorgelegd?**

- collegebevoegdheid:
- raadsbevoegdheid:
- opiniërend:
- kaderstellend:
- maatschappelijk urgent:
- budgetrecht:
- anders, nl.:

4. **Wie heeft er allemaal met de beslissing van de raad van doen?**

De keuze voor het oprichten van de SRA moet worden beschouwd als onderdeel van het uitvoeringsvraagstuk van de drie decentralisaties. Het raakt daardoor zowel het lokale als het regionale project 3 D's. Keuzes binnen het ene project hebben gevolgen voor het andere project, omdat er altijd een goede verbinding tussen de twee moet worden georganiseerd. Doordat het voorstel is de GR WNK te gebruiken voor het oprichten van de SRA is een beslissing over de SRA ook van invloed op de WNK Bedrijven.

De beslissing over het oprichten en/of deelname aan de SRA is ook breder van invloed op de regionale samenwerking. Het gaat dan met name over de samenwerking en verhoudingen binnen de regio Alkmaar (acht gemeenten) en de BUCH of BCH gemeenten (4 of 3 gemeenten).

Regionale samenwerking

- vindt plaats met gemeenten/via gemeenschappelijke regeling: regio Alkmaar/GR WNK

- is onderwerp van onderzoek met gemeenten: Castricum en Heiloo
- wordt nog niet onderzocht, biedt wel mogelijkheden omdat:
- komt hier niet voor in aanmerking omdat:

Burgerparticipatie: geen burgerparticipatie

Externe communicatie : nee

Extern overleg gevoerd met : gemeenten regio Alkmaar, gemeenten Castricum en Heiloo

5. *Waaruit bestaan de andere mogelijkheden om het doel te bereiken?*

Gemeente Bergen verkent momenteel de mogelijkheden van samenwerking met buurgemeenten Castricum, Heiloo en Uitgeest (BUCH-samenwerking). In het kader van dit onderzoek is inmiddels verkennend gesproken over samenwerking op het brede sociaal maatschappelijk domein met gemeenten Castricum en Heiloo, welke ook deelnemen aan het SRA-project. Met deze gemeenten deelt Bergen de visie om het sociaal maatschappelijk domein integraal te organiseren. In de visie van de BCH-gemeenten maakt ook sociale zaken hier integraal onderdeel van uit. Op het moment dat uw raad zich definitief mag uitspreken over wel of niet deelnemen aan de SRA zal ons college de variant van gedrieën samenwerken op het gebied van sociale zaken als alternatief aan uw raad voorleggen. De drie gemeenten zijn daarnaast in gesprek om hun dienstverlening op het brede terrein van sociaal maatschappelijke zaken gezamenlijk op te pakken.

6. *Wanneer wordt de beslissing van de raad uitgevoerd, gerealiseerd en wanneer wordt de raad daarover gerapporteerd?*

Na de adviestermijn van zes weken van de ondernemingsraden worden de adviezen verwerkt in het beslisdocument, wat vervolgens voor besluitvorming aan alle acht raden van de regio wordt voorgelegd. Dit zal eind 2013 of begin 2014 plaatsvinden. De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten wordt op dat moment gevraagd in te stemmen met de financiële kaders en in te stemmen met het wijzigingen van de gemeenschappelijke regeling WNK Bedrijven tot een gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst regio Alkmaar. Zoals reeds aangegeven legt uw college op dat moment de variant van samenwerken met Castricum en Heiloo als alternatief model aan u voor.

7. *Welke middelen zijn met dit voorstel gemoeid?*

Met dit voorstel zijn geen middelen gemoeid.

8. *Waarom moet de raad dit besluit met deze mogelijke oplossing nemen?*

Met dit besluit maakt de raad gebruik van de mogelijkheid om zijn zienswijze te geven op de plannen voor het oprichten van de SRA, voordat het definitieve besluit wordt genomen. Dit is in het bijzonder van belang met het oog op de landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen op het sociaal maatschappelijk domein, zoals de drie decentralisaties en het vormen van een integrale toegang.

Bijlagen:

1. Beslisnota Regionale Samenwerking Sociale diensten, oktober 2013, incl 7 bijlagen
2. Toelichting zienswijze gemeenteraad Bergen deelname SRA

Bergen, 22 oktober 2013

College van Bergen

drs. W.J.M. Bierman,
secretaris

drs. H. Hafkamp,
burgemeester

Toelichting zienswijze gemeenteraad Bergen deelname SRA

De gemeenteraad van Bergen verbindt de volgende vier voorwaarden aan deelname aan de SRA:

1. *Integrale dienstverlening*: de dienstverlening van de SRA sluit aan op onze brede, integrale aanpak van het sociaal maatschappelijk domein en de integrale intake blijft plaatsvinden vanuit de gemeente. Dit is mogelijk wanneer de SRA met name gaat functioneren als een uitvoeringsdienst, in aansluiting op onze integrale dienstverlening. Aandachtspunten daarbij zijn dat:
 - a. we aandacht vragen voor de duurzaam- en toekomstbestendigheid van de SRA in het licht van de ontwikkelingen van de drie decentralisaties en de integrale benadering daarvan;
 - b. we als gemeente zelf regie houden op de (rijks)budgetten, ook als we straks vanuit het Rijk één ongedeeld budget voor sociaal maatschappelijke zaken krijgen;
 - c. duidelijk moet worden welke taken in onze integrale toegang worden georganiseerd, welke taken naar de SRA gaan en hoe de verbinding tussen die twee eruit gaat zien;
 - d. het helder moet zijn welke kosten er verbonden zijn aan het aansluiten van de dienstverlening van de SRA op de integrale toegang, voor zowel de SRA als de afzonderlijke (vragende) gemeenten;
2. *Financiële situatie WNK*: de WNK bedrijven maken alleen per 1 januari 2015 integraal onderdeel uit van de GR mits zij financieel gezond zijn. Als aantoonbaar is dat WNK bedrijven financieel gezond is kan tot samenvoeging van taken en doelstellingen met de huidige afdelingen sociale zaken en de herinrichting van de bedrijfsvoering van de huidige WNK bedrijven besloten worden.
3. *Compensatie frictiekosten*: De compensatie van de frictiekosten moet tijdens de implementatiefase uitgekristalliseerd worden. Onder frictiekosten wordt verstaan: kosten die verbonden zijn aan de achterblijvende overhead en loonkosten per gemeente. Deze dienen in maximaal vier jaar te worden terugverdiend;
4. *Relatie tot andere regionale ontwikkelingen*: de raad heeft behoefte aan helderheid rond de verschillende regionale ontwikkelingen die op dit moment spelen en hoe deze zich tot elkaar verhouden. (ICT-traject, SSC HAL-gemeenten, onderzoek samenwerking BUCH-gemeenten, regionaal programmaplan 3 decentralisaties, SRA).